

**UNIVERSITATEA „DUNAREA DE JOS”
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE**

**REZUMATUL
TEZEI DEDOCTORAT**

**PARTICULARITĂȚI ALE RĂSPUNDERII PENALE APLICABILĂ
TITULARILOR DE FUNCȚII PUBLICE**

Doctorand
Crina Alina Tagarță (De Smet)

Coordonator științific: Prof. univ. dr. Vasilica Negruț

Seria SJ: Drept Nr. 1

Galați
2024

**UNIVERSITATEA „DUNAREA DE JOS”
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE**

**REZUMATUL
TEZEI DE DOCTORAT**

**PARTICULARITĂȚI ALE RĂSPUNDERII PENALE APLICABILĂ
TITULARILOR DE FUNCȚII PUBLICE**

Doctorand
Crina Alina Tagarță (De Smet)

Președinte:

Prof. univ. dr. Nicoleta IFRIM

Conducător științific:

Prof. univ. dr. Vasilica NEGRUȚ

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Alina Livia NICU

Prof. univ. dr. Mihai BĂDESCU

Conf. univ. dr. Dan Constantin MĂȚĂ

Seria SJ: Drept Nr. 1

Galați
2024

Seriile tezelor de doctorat susținute public în UDJG începând cu 1 octombrie 2013 sunt:

Domeniul fundamental ȘTIINȚE INGINERESTI

- Seria I 1: **Biotehnologii**
- Seria I 2: **Calculatoare și tehnologia informației**
- Seria I 3: **Inginerie electrică**
- Seria I 4: **Inginerie industrială**
- Seria I 5: **Ingineria materialelor**
- Seria I 6: **Inginerie mecanică**
- Seria I 7: **Ingineria produselor alimentare**
- Seria I 8: **Ingineria sistemelor**
- Seria I 9: **Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală**

Domeniul fundamental ȘTIINȚE SOCIALE

- Seria E 1: **Economie**
- Seria E 2: **Management**
- Seria E 3: **Marketing**
- Seria SSEF: **Știința sportului și educației fizice**
- Seria SJ: **Drept**

Domeniul fundamental ȘTIINȚE UMANISTE

- Seria U 1: **Filologie- Engleză**
- Seria U 2: **Filologie- Română**
- Seria U 3: **Istorie**
- Seria U 4: **Filologie - Franceză**

Domeniul fundamental MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII

- Seria C: **Chimie**

Domeniul fundamental ȘTIINȚE BIOMEDICALE

- Seria M: **Medicină**
- Seria F: **Farmacie**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT
PARTICULARITĂȚI ALE RĂSPUNDERII PENALE
APLICABILĂ TITULARILOR DE FUNCȚII PUBLICE

§1. Considerații introductive

Studiul funcției publice și al răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice este esențial pentru înțelegerea profundă a mecanismelor administrative și a cadrului juridic care reglementează comportamentul și responsabilitățile acestora. În cadrul administrației publice centrale și locale, funcționarii publici dețin un rol aparte datorită caracterului tehnic și profesional al activităților lor, care necesită stabilitate și continuitate¹. Aceste trăsături sunt esențiale pentru menținerea eficienței și legalității în funcționarea autorităților și instituțiilor publice.

Funcționarii publici fac parte dintr-un grup eterogen care include și alte categorii, precum demnitari publici, personal contractual și manageri publici². Aceștia sunt supuși unui set de reguli și norme specifice care vizează atât aspecte legale, cât și etice sau deontologice.

Constituția României prevede că statutul funcționarului public este stabilit prin lege organică³, evidențiind importanța juridică și constituțională a funcției publice și a funcționarului public. Adoptarea Codului administrativ în anul 2019 a marcat un progres semnificativ în clarificarea și unificarea legislației privind administrația publică și funcția publică⁴. Codul administrativ definește funcția publică ca un ansamblu de atribuții și responsabilități stabilite prin lege, având ca scop realizarea prerogativelor de putere publică de către autoritățile și instituțiile publice⁵. De asemenea, acesta oferă o definiție clară a

---

¹ Ovidiu Podaru, Anca Boariu, *Drept administrativ. Administrație publică. Actul administrativ*, București, Editura Hamangiu, 2020, p. 5.

² Verginia Vedinaș, *Drept administrativ*, Ediția a XIII-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2023, p. 295.

³ Art. 73 alin. (3) lit. f) din Constituția României, revizuită prin Legea nr. 429/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003.

⁴ O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, publicată în Monitorul Oficial nr. 555 din 5 iulie 2019.

⁵ Art. 5 lit. y) C.adm.

funcționarului public, respectiv persoana numită într-o funcție publică, conform legii⁶.

Totuși, atunci când ne raportăm la Codul penal, noțiunea de funcționar public este utilizată într-un sens mai larg⁷, aspect menționat în literatura de specialitate, unde se precizează că unii termeni pot fi utilizați în sfera dreptului penal în alt sens decât din afara acestui context⁸. Această interpretare extinsă este menită să asigure o aplicabilitate mai cuprinzătoare a normelor penale și, în consecință, o protecție sporită împotriva abuzurilor și actelor de corupție din cadrul administrației publice. Cu toate acestea, această abordare, a definirii funcționarului public distincte în dreptul penal față de dreptul administrativ, aduce cu sine nevoia de clarificare, în scopul evitării ambiguităților și al aplicării în mod uniform și echitabil a legii.

Un aspect important în analiza funcției publice este distincția între normele de drept și normele deontologice. În timp ce normele de drept reglementează acțiunile prin intermediul legilor, normele deontologice se referă la etica și moralitatea comportamentului funcționarilor publici⁹.

Această dualitate este esențială pentru menținerea încrederii publicului în autorități și pentru asigurarea unei administrări eficiente și corecte. Normele etice și deontologice sunt importante pentru colaborarea reală între cetățeni și autorități, întrucât încălcarea acestora poate duce la pierderea încrederii publicului și la deteriorarea imaginii instituțiilor publice.

Funcționarii publici trebuie să se supună unor obligații stricte, care includ respectarea Constituției și a legilor, fundamentarea activităților pe baze legale și tehnice, adoptarea unei conduite imparțiale și profesionale, precum și evitarea influențelor externe necorespunzătoare. Aceste norme sunt detaliate în Codul administrativ și în diverse coduri de etică și conduită specifice diferitelor tipuri de funcționari publici.

Răspunderea funcționarilor publici, atât juridică cât și etică, reprezintă un principiu fundamental prin care se asigură buna funcționare a autorităților și instituțiilor publice și se protejează drepturile cetățenilor. Răspunderea penală a funcționarilor publici, în special, este

---

⁶ Art. 371 C.adm.

⁷ Art. 175, Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 286 din data de 24 iulie 2009.

⁸ Adela Maria Cerchez, *Noțiunea de funcționar public din perspectiva reglementărilor legale actuale*, în *Dreptul românesc la 100 de ani de la Marea Unire. Dimensiuni și tendințe. Comunicări prezentate la sesiunea anuală de comunicări științifice*, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, București, 2018, p. 274,

⁹ Delia Magherescu, *Administrația legală între normele legale și regulile etice*, în *Acta Universitatis George Bacovia, Juridica*, nr. 1/2016, pp. 264-267.

reglementată de Codul penal și alte legi speciale¹⁰, și implică consecințe severe pentru încălcarea normelor legale. Este esențial ca funcționarii publici să fie conștienți de responsabilitățile lor și să acționeze cu integritate și profesionalism pentru a evita sancțiunile și pentru a menține încrederea publicului.

Analiza comparativă a codurilor etice și deontologice la nivel european relevă similitudini și diferențe care pot oferi perspective valoroase pentru îmbunătățirea reglementărilor din România. Spre exemplu, valori precum imparțialitatea, legalitatea, integritatea și profesionalismul sunt comune în codurile etice internaționale și naționale, însă anumite concepte, precum meritocrația și performanța, sunt mai proeminente în statele dezvoltate¹¹.

Răspunderea funcționarilor publici constituie un subiect complex și dinamic, cu implicații majore pentru buna guvernare și administrație.

Studiul detaliat al acestui subiect, prin prisma diferitelor perspective legale și etice, contribuie la înțelegerea profundă a rolului și responsabilităților funcționarilor publici, precum și la identificarea oportunităților de îmbunătățire a cadrului juridic și a practicilor administrative. Acest demers este esențial pentru consolidarea încrederii publicului în instituțiile statului și pentru asigurarea unei administrări eficiente și corecte.

Având în vedere aspectele menționate, nu poate fi negată importanța răspunderii penale a titularilor de funcții publice. Poziția esențială pe care o ocupă funcția publică și răspunderea funcționarului public în cadrul dreptului administrativ a stat la baza tezei de doctorat intitulată „*Particularități ale răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice*”, în cadrul căreia ne-am propus, după clarificările conceptuale specifice, să evidențiem evoluția reglementării răspunderii penale a funcționarului public, să identificăm particularitățile unor cazuri de instituire ale acestei forme de răspundere prin legi speciale și

---

¹⁰ Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție; Legea nr. 27/2002 pentru ratificarea Convenției penale privind corupția, adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1999; Legea nr. 147/2002 pentru ratificarea Convenției civile asupra corupției, adoptată la Strasbourg la 4 noiembrie 1999; Legea nr. 365/2004 pentru ratificarea Convenției Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003; Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției; Legea nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției; Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative.

¹¹ Bo Rothstein, Nicholas Sorak, *Ethical Codes for the public administration. A comparative survey. The Quality of Government Institute*, University of Gotenborg, Goteborg, 2017, p. 2.

să o analizăm prin prisma dreptului Uniunii Europene, inclusiv într-o manieră comparativă.

§2. Structura tezei de doctorat

Reiterăm faptul că scopul principal al tezei este să analizeze caracteristicile răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice, în special din perspectiva dreptului administrativ, motiv pentru ne-am propus să cercetăm următoarele: evoluția reglementării răspunderii penale a funcționarului public, să identificăm particularitățile cazurilor în care această formă de răspundere este instituită prin legi specifice și să o analizăm din perspectiva dreptului Uniunii Europene, inclusiv din diferite sisteme juridice europene.

Luând în considerare aceste obiective, teza este structurată în două părți, prima concentrându-se pe elementele juridice privind funcția publică și răspunderea aplicabilă titularilor de funcții publice, iar a doua parte urmărind particularitățile răspunderii penale aplicabilă acestora.

Partea I, *Funcția publică și particularitățile răspunderii funcționarilor publici*, vizează reglementarea funcției publice din perspectiva dreptului administrativ, respectiv analiza unor aspecte specifice ale răspunderii titularilor acesteia. Această secțiune detaliază în profunzime reglementarea funcției publice în dreptul administrativ, examinând conceptele fundamentale de funcție publică și funcționar public în contextul legislației naționale. De la noțiunea de „funcționar public” raportată la prevederile constituționale, până la elemente specifice din diverse acte normative, Partea I explorează conceptele esențiale ale tezei.

În plus, această parte a tezei aduce în discuție perspectivele doctrinare și evoluția jurisprudenței în domeniu, oferind o imagine clară asupra modului în care noțiunea de „funcție publică” și „funcționar public” au fost înțelese și reglementate de-a lungul timpului în țara noastră. Astfel, Partea I a tezei include evoluția reglementărilor începând cu reformele legislative din secolul al XIX-lea, până în perioada postcomunistă.

Un alt aspect important ~~crucial~~ abordat în această parte este dimensiunea europeană a funcției publice, Partea I evidențiind elemente de legislație, jurisprudență și doctrină din Uniunea Europeană. Analiza include perspective din documente internaționale relevante și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, dar și elemente de analiză comparativă, prin prezentarea anumitor aspecte relevante din diverse state membre.

Totodată, în această parte a lucrării, explorăm etica și deontologia funcției publice, subliniind principiile generale ale conduitei profesionale a funcționarilor publici și îndatoririle stabilite prin legislația națională și internațională.

De asemenea, o componentă importantă din Partea I este reprezentată de analiza formelor de răspundere a funcționarilor publici, incluzând răspunderea administrativă, civilă și penală, oferind o imagine de ansamblu asupra responsabilităților acestora în cadrul sistemului juridic din România. Mai exact, în Capitolul III cercetăm particularitățile răspunderii funcționarilor publici, examinând diversele dimensiuni ale responsabilității acestora, inclusiv responsabilitatea administrativă, în cele trei forme ale sale: administrativ-disciplinară, contravențională și administrativ-patrimonială. Cu toate că răspunderea penală este tratată pe larg în partea următoare a tezei, în Partea I stabilim bazele sale: evidențiem relația dintre aceasta și infracțiune, indicând principalele tipuri de infracțiuni care atrag răspunderea penală a funcționarului public: infracțiuni de serviciu, infracțiuni de fals și infracțiuni de corupție. Totodată, menționăm relația dintre răspunderea penală și răspunderea administrativă pentru titularii de funcții publice.

Această parte a tezei asigură o analiză exhaustivă și detaliată a funcției publice în toate dimensiunile sale juridice și instituționale, consolidând înțelegerea importanței funcționarilor publici în societatea contemporană, respectiv a necesității impunerii unor standarde ridicate de conduită deontologică.

Partea a II-a, Particularitățile răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice, se concentrează pe analiza caracteristicilor răspunderii penale specifice funcționarilor publici.

În această parte a lucrării aprofundăm modul în care funcționarii publici din România și din Uniunea Europeană sunt trași la răspundere penală și evoluția reglementării acesteia în ultima perioadă.

Partea a II-a abordează trăsăturile generale ale răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice, începând cu o prezentare generală și continuând cu precizarea condițiilor necesare pentru instituirea răspunderii penale, respectiv cu prezentarea particularităților sale conform Codului administrativ. Acordăm o atenție deosebită infracțiunilor de serviciu și infracțiunilor de fals, subliniind rolul Codului penal în definirea și sancționarea acestor fapte. De asemenea, sunt evidențiate particularitățile răspunderii penale identificate în jurisprudența instanțelor din România, cu exemple concrete și studii de caz relevante.

Totodată, Partea a II-a se concentrează pe cazurile de răspundere penală a funcționarilor publici instituite prin legi speciale, analizând elementele specifice ale

răspunderii penale reglementate prin Legea nr. 78/2000¹², accentuând manifestările corupției în cazul titularilor de funcții publice, cauzele acestui fenomen cu puternic impact negativ, precum și măsurile necesare pentru prevenirea și combaterea sa. De asemenea, avem în vedere particularitățile răspunderii penale în cazul infracțiunilor împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene.

Tot în Partea a II-a a tezei extindem analiza asupra unor categorii de funcționari publici în sensul legii penale, evidențiind particularitățile răspunderii penale aplicabilă acestora. Aceasta include și o secțiune a răspunderii penale a notarului public, prin accentuarea aspectelor congruente și divergente referitoare la notarul public și funcționarul public.

De asemenea, examinăm răspunderea penală a polițiștilor, subliniind o serie de aspecte: rolul Statutului polițistului, impactul cercetării penale asupra raportului de serviciu, limitele răspunderii penale a polițiștilor și complexul de drepturi și îndatoriri asociat cu răspunderea penală a acestora.

În Partea a II-a a tezei sunt menționate și caracteristicile răspunderii penale a funcționarilor publici europeni, prin prezentarea aspectelor generale privind răspunderea funcționarilor publici ai Uniunii Europene și analiza principiilor care guvernează această formă de răspundere. Teza examinează condițiile de angajare a răspunderii funcționarilor publici europeni și tipurile de răspundere aplicabile acestora. În final, avem în vedere caracteristicile răspunderii penale în unele state membre ale Uniunii Europene, oferind o perspectivă comparativă asupra modului în care diferite sisteme juridice tratează răspunderea penală a funcționarilor publici.

Această parte a tezei cercetează particularitățile răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice, evidențiind complexitatea și importanța sa în menținerea integrității și responsabilității funcției publice, atât la nivel național, cât și european.

§3. Actualitatea și oportunitatea tezei de doctorat

Funcționarii publici au un rol deosebit în administrarea și funcționarea statului, iar reglementarea răspunderii penale a acestora este esențială pentru asigurarea integrității, responsabilității și eficienței în administrația publică. Răspunderea penală nu doar

---

¹² Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 517 din data de 15 iunie 2016.

sanctionează comportamentele ilicite, ci are și un rol preventiv. Această temă devine cu atât mai relevantă într-o perioadă în care societatea civilă solicită transparență și responsabilitate sporită în exercitarea atribuțiilor publice.

Recenta adoptare a Codului administrativ și modificarea unor acte normative relevante în domeniul funcției publice au adus schimbări semnificative în reglementarea statutului și a răspunderii funcționarilor publici. Subliniem faptul că, odată cu intrarea în vigoare a Codului administrativ, reglementarea răspunderii penale a funcționarului public român este modificată, în sensul unei consolidări, clarificări și extinderi. Aceste schimbări legislative necesită o analiză aprofundată pentru a înțelege noile implicații juridice și pentru a evalua efectul lor asupra funcționarilor publici. Studiul de față este, astfel, oportun pentru a clarifica și a interpreta noile reglementări, oferind o bază solidă pentru aplicarea lor corectă și pentru eventuale propuneri de îmbunătățire legislativă.

Ca stat membru al Uniunii Europene, România trebuie să armonizeze legislația națională cu normele și standardele europene. Aceasta implică studierea influenței legislației UE asupra reglementării răspunderii penale a funcționarului public român, precum și necesitatea comparării acestora cu reglementările din alte state membre. Teza este, așadar, actuală și necesară, întrucât identifică convergențele și divergențele legislative, contribuind la îmbunătățirea legislației naționale și la asigurarea unei aplicări uniforme și eficiente a normelor europene.

Totodată, menționăm faptul că în literatura de specialitate se regăsesc opinii divergente cu privire la particularitățile răspunderii penale a funcționarului public, generând dezbateri și incertitudini. Teza își propune să analizeze aceste opinii, să clarifice aspectele controversate și să propună soluții argumentate pentru o interpretare unitară a normelor juridice, contribuind la o mai bună înțelegere a normelor relevante în vigoare.

Luând în considerare aspectele menționate, analiza răspunderii penale a titularilor de funcții publice, prin raportarea acestora nu doar la Codul administrativ, ci mai ales la Codul penal și legile speciale, este una de o importanță deosebită pentru înțelegerea complexității reglementărilor actuale și pentru asigurarea unei aplicări corecte și eficiente a acestora.

Teza de doctorat conține și o serie de propuneri de *lege ferenda* al căror obiectiv constă în îmbunătățirea cadrului legislativ privind funcționarii publici și combaterea corupției. Aceste propuneri urmăresc consolidarea integrității în administrația publică prin extinderea și clarificarea infracțiunilor de serviciu, precum și prin introducerea unor sancțiuni

mai severe și mai precise pentru faptele de corupție și cele asimilate acestora. Propunem adoptarea unor măsuri care să asigure o mai bună protecție a intereselor publice și să sporească transparența și responsabilitatea funcționarilor publici în exercitarea atribuțiilor lor.

Propunerile de *lege ferenda* din teza de doctorat sunt fundamentate pe necesitatea de actualizare și adaptare a legislației românești în domeniul funcției publice și a infracțiunilor aplicabile titularilor acesteia. Aceste propuneri sunt actuale și oportune, având în vedere contextul social actual și nevoia de schimbare pentru a crește integritatea și eficiența administrației publice.

Propunerile evidențiază câteva teme comune esențiale. În primul rând, prin acestea subliniem importanța creșterii responsabilizării funcționarilor publici. Spre exemplu, extinderea interdicției de a ocupa o funcție publică la anumite infracțiuni de serviciu și sancționarea oferirii de rezoluții administrative arbitrare sunt măsuri care vor întări comportamentul etic și profesionalismul în sectorul public. În al doilea rând, combaterea eficientă a corupției este un obiectiv central, iar modificările propuse pentru clarificarea și simplificarea terminologiei în Legea nr. 78/2000 vor facilita înțelegerea și aplicarea legii anticorupție. De asemenea, modificarea legislației după modele internaționale poate fi benefică, demonstrând adaptabilitate și capacitate de a implementa exemple de succes din experiențele altor state pentru îmbunătățirea cadrului legislativ intern. Prin urmare, aceste propuneri sunt nu doar actuale și oportune, ci răspund unei necesități care reiese din provocările contemporane din sfera răspunderii aplicabile titularilor de funcției publice, cu scopul de a contribui la dezvoltarea unui sistem administrativ și juridic mai robust și transparent.

În concluzie, teza de față abordează o temă de mare actualitate și relevanță, oferind o analiză comprehensivă și comparativă a reglementărilor naționale și europene, clarificând aspectele controversate și contribuind la consolidarea integrității și responsabilității titularilor de funcții publice.

§4. Obiectivele tezei de doctorat

Lucrarea de față are ca scop analizarea particularităților răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice, din perspectiva dreptului administrativ și a relației dintre acesta și dreptul penal. În vederea atingerii acestui obiectiv general, am avut în vedere mai multe

obiective specifice care vizează aspectele esențiale ale temei abordate.

Primul obiectiv specific constă în prezentarea evoluției reglementării răspunderii penale a funcționarilor publici de-a lungul timpului. Acest demers implică o analiză cronologică a principalelor etape legislative care au marcat acest domeniu pe plan național, începând cu primele reglementări juridice relevante. Studiul ia în considerare modificările și adaptările legislative succesive, reflectând asupra contextului socio-politic și juridic care a influențat aceste schimbări. O asemenea abordare este esențială pentru a înțelege fundamentele juridice ale actualei reglementări și pentru a identifica tendințele și direcțiile viitoare în domeniul răspunderii penale a funcționarilor publici.

Al doilea obiectiv specific vizează identificarea și analiza particularităților unor cazuri de instituire a răspunderii penale a funcționarilor publici prin intermediul unor legi speciale. Prin examinarea acestor legi, lucrarea prezintă asemănări și diferențe în comparație cu alte reglementări, evidențiind rațiunea pentru care anumite profesii sau funcții publice necesită tratamente juridice distincte. Analiza include și o evaluare a rolului acestor legi speciale în prevenirea și sancționarea comportamentelor infracționale în rândul funcționarilor publici.

Următoarele obiective vizează analiza particularităților răspunderii penale a funcționarilor publici din perspectiva dreptului Uniunii Europene, precum și într-o manieră comparativă. În acest context, examinăm influența reglementărilor și jurisprudenței Uniunii Europene asupra dreptului național privind răspunderea penală a titularilor de funcții publice. Teza investighează modul în care standardele europene sunt implementate în legislația națională și identifică eventualele neconcordanțe. Totodată, realizăm o analiză comparativă a legislației specifice din diverse state membre ale Uniunii Europene, constatând anumite similități și diferențe în reglementarea răspunderii penale a funcționarilor publici. Această abordare oferă o perspectivă nouă asupra modului în care diverse sisteme juridice tratează această problemă, contribuind astfel la o înțelegere mai profundă a temei, dar și la formularea unor propuneri de îmbunătățire a cadrului legislativ național.

Un obiectiv esențial al tezei constă în clarificarea conceptelor fundamentale privind răspunderea titularilor de funcții publice. Acest demers implică o definiție riguroasă a terminologiei specifice, precum și o explorare a diferitelor interpretări doctrinare și jurisprudențiale. Clarificarea conceptelor are o importanță majoră în vederea evitării ambiguităților, dar și pentru a asigura o analiză consecventă și uniformă a normelor juridice.

În acest sens, teza analizează noțiuni precum „funcționar public” – atât în contextul dreptului administrativ, cât și în cel al dreptului penal, „funcționar public european” și „funcționar public al Uniunii Europene”, „răspundere” și „responsabilitate”, „deontologie” și „etică”, evidențiind evoluțiile și distincțiile semantice și juridice ale acestor termeni.

Un alt obiectiv specific al lucrării este evidențierea elementelor de etică și deontologie legate de răspunderea penală a titularilor de funcții publice. Acest obiectiv vizează indicarea principiilor morale și deontologice care ar trebui să ghideze comportamentul funcționarilor publici, în relație cu obligațiile legale impuse. Lucrarea examinează codurile de etică și deontologie aplicabile, identificând asemănările și deosebirile dintre acestea și reglementările penale. Prin analiza normelor etice și deontologice aplicabile, teza subliniază importanța integrității și responsabilității în contextul funcțiilor publice. Aceste aspecte sunt esențiale pentru prevenirea actelor de corupție și abuz de putere, contribuind la menținerea încrederii publice în instituțiile statului și la promovarea unei culturi administrative bazate pe profesionalism și transparență.

Un obiectiv central al tezei îl constituie identificarea și analizarea particularităților răspunderii penale a titularilor de funcții publice. Acest demers presupune o analiză detaliată a caracteristicilor răspunderii penale aplicabile titularilor de funcții publice în comparație cu alte categorii de persoane. Lucrarea explorează inclusiv reglementările aplicabile unor funcții publice în sensul legii penale, cum ar fi notarii publici, și a unor funcționari publici cu statut special, precum polițiștii. Prin evidențierea acestor particularități, lucrarea contribuie la o înțelegere mai profundă a modului în care sistemul de justiție penală tratează funcționarii publici, oferind astfel o bază pentru formularea unor propuneri de îmbunătățire a cadrului legal existent.

În același timp, avem în vedere și clarificarea aspectelor controversate existente în literatura de specialitate cu privire la particularitățile răspunderii penale aplicabilă funcționarilor publici. Realizând o analiză a opiniilor exprimate de diverși autori, lucrarea își propune să identifice și să explice punctele de vedere divergente, oferind soluții argumentate și bine fundamentate. Această clarificare este esențială pentru a elimina incertitudinile și ambiguitățile din aplicarea practică a normelor juridice, urmărind dezvoltarea unei doctrine unitare și coerente.

În concluzie, obiectivele tezei sunt formulate în vederea atingerii scopului acesteia, acela de a realiza o analiză comprehensivă și multidimensională a particularităților

răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice.

§5. Metodologia cercetării

În cadrul elaborării acestei teze de doctorat s-au utilizat mai multe metode de cercetare, selectate în funcție de particularitățile obiectivelor propuse. Metodologia de cercetare, înțeleasă ca un ansamblu de proceduri și operațiuni intelectuale, este necesară pentru atingerea obiectivelor de cercetare, în vederea cunoașterii aprofundate a unui fenomen. În alegerea metodelor, am ținut cont nu doar de raportarea la obiectivele lucrării, ci și de compatibilitatea acestora cu subiectul cercetat, respectând principiul conform căruia metoda de cercetare trebuie să fie adecvată naturii fenomenului studiat și să corespundă legilor sale fundamentale¹³.

În această teză, **analiza de text** a reprezentat o metodă esențială utilizată pentru a dezvălui detaliile normelor juridice relevante pentru răspunderea penală a funcționarilor publici. Această metodă ne-a permis explorarea meticuloasă a interpretărilor legale, a evoluției conceptelor și a modului în care acestea sunt aplicate în practică. Prin intermediul analizei de text, a devenit posibilă identificarea subtilităților legislative și evaluarea impactului acestora în contextul specific al răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice. Această abordare ne-a furnizat o bază solidă pentru argumentele și concluziile formulate în această lucrare, contribuind astfel la o înțelegere mai profundă și la o fundamentare riguroasă a subiectului studiat.

Printre metodele principale de cercetare utilizate în cadrul acestei lucrări se și numără metoda logică, metoda comparativă și metoda istorică, fiecare având un rol esențial în analiza și interpretarea problematicilor abordate.

Metoda logică a constituit un instrument fundamental în secțiunile dedicate definirii conceptelor, clasificărilor și interpretărilor doctrinare și normative. Această metodă a permis o analiză structurată și coerentă a diferitelor concepte și definiții legate de funcția publică și răspunderea penală a titularilor de funcții publice. Prin utilizarea raționamentului logic s-au identificat legături și corelații între diverse norme și principii juridice, facilitând astfel o înțelegere profundă și clară a subiectelor tratate. De asemenea, metoda logică a fost indispensabilă în interpretarea textelor de lege și în elaborarea concluziilor, asigurând o argumentare solidă și bine fundamentată.

---

¹³ Ștefan Deaconu, *Metodologie juridică. Curs practic pentru studenți*, Editura Hamangiu, București, 2013, p. 4.

Metoda comparativă a fost aplicată pe larg în această lucrare, având multiple valențe. Aceasta a permis o analiză detaliată a funcției publice din România în comparație cu funcția publică din alte state membre ale Uniunii Europene, evidențiind atât similitudinile, cât și diferențele existente. Compararea reglementărilor și practicilor din diverse sisteme juridice europene ne-a oferit o perspectivă amplă și integrată asupra modului în care este tratată răspunderea penală a funcționarilor publici în diferite jurisdicții. De asemenea, metoda comparativă a fost esențială în analiza răspunderii penale a notarului public în raport cu răspunderea funcționarului public, evidențiind particularitățile fiecărei categorii și identificând posibilele puncte de convergență și divergență. În plus, metoda comparativă a fost utilizată pentru a identifica tendințele și evoluțiile în regimul juridic al funcției publice la nivel european și național. Această abordare a permis o evaluare critică a reglementărilor actuale și a facilităților în adoptarea unor practici mai eficiente și conforme cu standardele europene.

Metoda istorică a fost aplicată punctual, în special în contextul analizei evoluției reglementării funcției publice. Printr-o abordare istorică am reușit să trasăm o imagine sintetică a dezvoltării legislative și instituționale începând cu reformele din 1864 până în perioada post-revoluționară din 1989. Prin studierea acestei evoluții istorice, au fost evidențiate transformările și adaptările prin care a trecut funcția publică în România, evidențiind factorii care au influențat schimbările legislative și impactul acestora asupra răspunderii penale a funcționarilor publici. Analiza evoluției istorice a fost esențială pentru a înțelege contextul actual și pentru identificarea unor modele și tendințe.

Integrarea acestor metode de cercetare a fost esențială pentru realizarea unei analize complete și complexe a subiectului tezei. Utilizarea combinată a metodei logice, comparative și istorice a permis o abordare multidimensională, care a luat în considerare nu doar aspectele teoretice și normative, ci și contextul istoric și comparativ al reglementărilor studiate.

Prin aplicarea acestor metode de cercetare, lucrarea și-a propus să ofere o contribuție semnificativă la cunoașterea și înțelegerea fenomenului răspunderii penale a titularilor de funcții publice, evidențiind nu doar aspecte teoretice și normative, ci și implicațiile acestora. Metodologia utilizată a permis formularea unor concluzii și recomandări relevante pentru îmbunătățirea reglementărilor și practicilor în domeniul funcției publice.

Tema analizată, respectiv particularitățile răspunderii penale aplicabilă titularilor de

funcții publice, este una extrem de complexă, care include elemente ce depășesc limitele acestei teze de doctorat. În cadrul său am efectuat o analiză amănunțită a reglementărilor relevante, însă considerăm că, în paralel cu explorarea detaliată a subiectului principal, este esențial să subliniem și aspectele adiacente. Acestea, cu toate că nu pot fi tratate exhaustiv în această teză, pot constitui fundamentul pe care se sprijină cercetări ulterioare, contribuind astfel la cunoașterea din domeniu.

§6. Concluziile tezei de doctorat

Principalele rezultate obținute în cadrul acestei lucrări privesc tema sa generală, particularitățile răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice, analiza acesteia constituind principalul obiectiv al cercetării. Pentru realizarea sa, am analizat evoluția reglementării și tendințele existente în domeniu, răspunderea penală a unor categorii profesionale, în special a notarului public și a polițistului, în principal din perspectiva dreptului administrativ, dar și a dreptului comparat, raportându-ne la dreptul UE și a statelor membre.

I. Concluzii privind funcția publică și particularități ale răspunderii funcționarilor publici

A. Concluzii privind evoluția conceptului de funcție publică și funcționar public

În procesul de evidențiere a evoluției conceptului de funcție publică în legislația națională și a analizei comparative a prevederilor din Legea nr. 188/1999 cu cele din C.adm., constatăm că acesta din urmă a realizat, pe de o parte, o simplificare a definiției funcției publice și, pe de altă parte, o detaliere a celei de funcționar public, fiind adăugate informații atât despre principalele atribuții ale acestuia (luarea de decizii și/sau implicarea în activități tehnice), cât și despre scopul lor (funcționarea continuă a autorităților și instituțiilor publice, în interes public). Mai mult, în definiția actuală, se accentuează relația dintre funcționarul public și organul public care l-a numit. Elementele de continuitate includ menționarea caracterului legal al funcției și orientarea sa către un scop. Definiția anterioară subliniază limitele, scopul și caracterul temporar al funcției publice, pe când cea nouă evidențiază rolul obligațiilor și al drepturilor.

În privința noțiunii de funcționar public în înțelesul legii penale, noul C.pen. nu a preluat distincția anterioară dintre „funcționar” și „funcționar public”, iar funcționarul care exercită atribuții în cadrul unei persoane juridice de utilitate publică nu mai face parte din rândul funcționarilor publici, așa cum sunt definiți de C.pen.. O serie importantă de schimbări

au fost aduse prin abrogarea Legii nr. 188/1999 și adoptarea C.adm. Una dintre ele este înlocuirea sintagmei „în condițiile legii”, astfel încât, în prezent, investirea unui funcționar public trebuie să țină cont de două legi: C.adm. și Legea nr. 161/2003.

B. Concluzii privind evoluția reglementării funcției publice

Instituția funcției publice și a funcționarului public a parcurs mai multe etape în reglementarea sa, pornind de la reformele legislative din 1864 până în 1989. În etapa preconstituțională, prin înființarea Consiliului de Stat în anul 1864 și a contenciosului administrativ, s-a legiferat protejarea cetățenilor de abuzurile statului indiferent de schimbările de pe plan politic. Constituțiile din 1866 și 1923 conțin prevederi referitoare la activitatea funcționarilor publici, inclusiv crearea unui Statut al funcționarilor publici, însă răspunderea acestora nu era supusă unor prevederi speciale, singura excepție fiind miniștrii. Un cadru juridic cât mai complet pentru funcționarii publici l-a reprezentat Codul funcționarilor publici din anul 1940, cu toate că, așa cum am remarcat în cuprinsul lucrării, acesta nu a fost aplicat unitar din cauza contextului politic și istoric. Acesta a fost înlocuit cu Statutul funcționarilor publici în anul 1946. Aspectele negative sesizate în ceea ce privește Statutul funcționarilor publici au dus la abrogarea acestuia în anul 1949. Perioada comunistă nu a fost caracterizată de uniformitate și de unitate în ceea ce privește administrația publică, regimul comunist încercând în mod activ înlăturarea categoriilor profesionale de elită, astfel încât funcționarii publici nu au mai avut statut propriu.

Reglementarea răspunderii penale a funcționarilor publici este supusă unei evoluții permanente. Modificările reglementării răspunderii penale a funcționarului public nu sunt unidirecționale, în sensul în care acestea nu vizează doar înăsprirea pedepselor sau relaxarea acestora. Pe lângă alinierea la standarde internaționale sau europene, un alt motor al acestor schimbări legislative constă în creșterea profesionalismului și eficienței funcției publice. Câteva dintre evoluțiile pe care le-am identificat, prezentat și analizat au fost schimbări conceptuale (transformări ale înțelesurilor unor termeni esențiali, cum ar fi cel de funcționar public), introducerea unor noi fapte, modificarea unor fapte existente și schimbări cu privire la pedepse.

În cadrul obiectivului de stabilire a elementelor de noutate privind regimul funcției publice introduse prin adoptarea C.adm., am subliniat mai multe schimbări și direcții. Astfel, în legătură cu clasificarea funcțiilor publice cu caracter specific pentru funcțiile de conducere și cele de execuție remarcăm că s-au adăugat 30 de funcții publice de conducere noi, pe lângă cea de arhitect-șef, stabilită prin Legea nr. 188/1999.

De asemenea, C.adm. a dat o nouă definiție activității înalților funcționari publici. În Legea nr. 188/1999, se specifica faptul că aceștia realizează management de nivel superior în cadrul „administrației publice centrale și în autoritățile administrative autonome” , sintagmă modificată în C.adm. cu „autoritățile și instituțiile publice” .

Prin C.adm., se oferă o definiție completă și mai clară pentru conceptul de serviciu public. Cu privire la procedura concursului pentru ocuparea unei funcții publice, C.adm. a înlocuit avizarea de către ANFP cu notificarea prealabilă către această autoritate.

Nu în ultimul rând, C.adm. extinde lista atribuțiilor care pot fi delegate către funcționarul public de către primar: atribuțiile privind organizarea și desfășurarea alegerilor, atribuțiile de întocmire a bugetului, atribuțiile de prevenire și limitare a efectelor dezastrelor naturale, atribuțiile privind desfășurarea adunărilor publice și atribuțiile privind emiterea de avize și autorizații. În cadrul lucrării, am argumentat că, prin această extindere, are loc o creștere a răspunderii funcționarului public.

În urma analizei principiilor care stau la baza exercitării funcției publice, am identificat o extindere a celor rezultate prin adoptarea C.adm., care le introduce pe cele ale competenței, performanței și bunei-credințe. Mai mult, din analiza realizată reies principii care se aplică răspunderii juridice a funcționarului public, cu accent pe cea penală, din care menționăm: *ius puniendi*, *ne bis in idem*, principiul prezumției de nevinovăție, dreptului la apărare, proporționalității dintre faptă și sancțiune, legalității (inclusiv legalității sancțiunii, incriminării și răspunderii), umanismului, oportunității, celerității, finalității răspunderii juridice și obiectivității.

Normele privind sancțiunile disciplinare au fost clarificate și modificate, eliminându-se posibilitatea persoanei competente de numire în funcția publică în a aplica sancțiuni diferite de cele propuse de comisia de disciplină.

În prezent, sancțiunile sunt reglementate de art. 492 C. adm., cu specificații clare privind tipurile de sancțiuni și persoanele responsabile pentru aplicarea acestora. O schimbare importantă a avut loc prin abrogarea H.G. nr. 1344/2007 și reglementarea comisiilor de disciplină prin Anexa nr. 7 C.adm., care a eliminat, printre altele, prevederea conform căreia persoana cu competențe legale de aplicare a sancțiunii disciplinare putea aplica o sancțiune diferită față de cea propusă de comisia de disciplină.

C. Concluzii privind particularitățile diferitelor tipuri de răspundere a titularilor de funcții publice în România și în statele membre ale Uniunii Europene

În cadrul cercetării am identificat influențe din dreptul internațional și dreptul european asupra regimului juridic al funcției publice din România. Una din concluziile la care am ajuns este că europeanizarea are un efect armonizator, însă nu reprezintă o forță uniformizatoare, de fapt, datorită diversității din statele membre cu privire la dreptul administrativ. Spre exemplu, principiul bunei administrări poate fi interpretat în patru moduri, în funcție de diferitele tradiții din dreptul administrativ. Mai mult, comparând prevederile privind etica și deontologia funcționarului din Codul european al bunei conduite administrative cu cele din C.adm., am constatat că acesta din urmă este supus influenței primului, o concluzie în acord cu alte rezultate cuprinse în literatura de specialitate.

Ca urmare a evaluării răspunderii deontologice a funcționarului public și a evidențierii raportului dintre aceasta și răspunderea sa penală, constatăm că majoritatea Statutelor se împart în două categorii: aplicabile fie funcționarilor publici din cadrul unei instituții sau autorități publice (spre exemplu, ANI, ANAF, penitenciare etc.), fie funcționarilor care aparțin unei categorii distincte (cum ar fi polițiști sau funcționarii publici din Parlament). Însă am identificat și o excepție: cea a statutului funcționarului public din categoria managerilor publici (adoptat prin O.U.G. nr. 92/2008), a cărei aplicabilitate are în vedere un principiu ierarhic.

Nu toate codurile etice sau de conduită sunt realizate în același spirit, putând fi clasificate în coduri aspiraționale, care pun accent pe valori și pe atingerea unor idealuri etice și de comportament, și coduri de conformare, care pun accent pe reguli și respectarea acestora. Analiza codurilor etice din România ne-a condus la opinia că acestea au un caracter mixt, echilibrat, deoarece am întâlnit o îmbinare dintre aceste două abordări posibile.

Un alt rezultat obținut în raport cu acest subiect, al răspunderii deontologice a funcționarului public, este legat de sancționarea încălcării prevederilor din codurile de conduită, de obicei de tip disciplinar și administrativ.

II. Concluzii privind răspunderea penală a funcționarilor publici

A. Răspunderea penală a titularilor de funcții publice: particularități și evoluții

Cercetând răspunderea penală a funcționarului public și comparând-o cu răspunderea administrativă, observăm că unele abateri care atrag răspunderea administrativ-disciplinară conform C.adm. reprezintă și infracțiuni pedepsite în baza C.pen..

Analizând comparativ tipurile de răspundere penală a titularilor de funcții publice,

concluzionăm că funcționarul public care săvârșește o infracțiune de corupție se confruntă cu o pedeapsă mai mare decât în cazul comiterii unei infracțiuni de serviciu. Această distincție între nivelul pedepsei este proporțional cu pericolul social, acesta fiind mai mare în cazul infracțiunilor de corupție.

În cadrul cercetării de față, am identificat schimbări la nivelul infracțiunilor care atrag răspunderea penală a funcționarilor publici.

Una dintre infracțiunile de care se poate face vinovat funcționarul public și care a fost modificată în mai multe rânduri este cea de abuz în serviciu. În cadrul lucrării, am subliniat contribuția importantă a C.C.R. în vederea clarificării noțiunii, Curtea stabilind că un funcționar public poate comite abuz în serviciu doar dacă „în mod defectuos” înseamnă „cu încălcarea legii”.

Delapidarea, o faptă penală de care nu se poate face vinovat orice tip de funcționar public, ci doar cei care au în atribuții administrarea sau gestiunea de bunuri sau valori, a fost modificată prin schimbarea încadrării sale: dintr-o infracțiune de patrimoniu, într-una de pericol.

O infracțiune relativ recent introdusă în rândul celor care pot atrage răspunderea penală a funcționarilor publici este folosirea abuzivă a funcției în scop sexual, care are două forme, pe care le putem delimita în funcție de partea vătămată: cetățeanul care interacționează cu funcționarul public sau o asupra căruia funcționarul public are prin funcție o relație de autoritate sau superioritate.

Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane aduce un element de noutate în Codul penal; față de reglementarea anterioară, privind conflictul de interese, subliniem restrângerea categoriilor de persoane care pot fi favorizate.

O altă modificare privind faptele care pot atrage răspunderea penală a funcționarului public este cea privind violarea secretului corespondenței, care, în vechiul C.pen., reprezenta o infracțiune împotriva libertății persoanei, iar în noul C.pen. este încadrată ca infracțiune de serviciu.

În cadrul lucrării, am atras atenția asupra asemănărilor și deosebirilor dintre anumite fapte penale. Comparând traficul de influență și intermedierea de dare de mită, observăm că funcționarul public care săvârșește infracțiunea de trafic de influență pretinde, acceptă sau primește un folos și pentru sine, nu doar pentru altul, precum în cazul intermediării de dare de mită. Elementul de influență este, de asemenea, distinct, în sensul în care acesta este

obligatoriu în cazul traficului de influență, nu și al intermedierei dării de mită.

În privința infracțiunilor de abuz de funcție și abuz în serviciu, observăm că ambele presupun săvârșirea unui abuz, însă acestea prezintă diferențe importante. Abuzul de funcție implică obligatoriu obținerea unui folos necuvenit, în timp ce abuzul în serviciu nu conduce la un astfel de beneficiu pentru funcționarul public. Cauzarea unei pagube este un efect secundar al abuzului în serviciu, în contrast cu abuzul de funcție, unde aceasta reprezintă aspectul principal incriminat.

Distingând între folosirea abuzivă a funcției în scop sexual și infracțiunea de luare de mită, reținem că prima este infracțiune de serviciu, iar a doua infracțiune de corupție. Totodată, cele două au elementul material diferit: foloasele obținute în cazul luării de mită sunt de altă natură decât cea sexuală, acestea fiind incriminate în mod distinct în C.pen. În schimb, în cazul folosirii abuzive a funcției în scop sexual, elementul material reprezintă fie de pretinderea de favoruri de natură sexuală, fie de obținerea acestora.

Având în vedere sensul mai larg al noțiunii de funcționar public în sensul legii penale, am optat pentru analizarea răspunderii penale a unei categorii profesionale care se încadrează în această definiție, fără a face parte efectiv din rândul funcționarilor publici în sensul legii administrative, respectiv notarii publici, dar și pentru un tip de funcționar public cu statut special: polițiștii.

Infracțiunile care pot atrage răspunderea penală a notarului public pot fi clasificate astfel: infracțiuni de serviciu; infracțiuni de fals; infracțiuni de corupție; infracțiuni ce aduc atingere domiciliului și vieții private; infracțiuni contra autorității; infracțiuni de evaziune fiscală; infracțiuni de spălare a banilor; infracțiuni împotriva intereselor financiare ale UE. Astfel, în comparație cu un funcționar public în sensul legii administrative, notarul public se poate face vinovat, teoretic, de săvârșirea tuturor acelor infracțiuni care pot atrage răspunderea penală a funcționarului, dar și de altele. Prin urmare, nu doar că nu suntem de acord cu ideea conform căreia notarul public nu poate fi subiectul activ al infracțiunilor de serviciu, ci considerăm că există infracțiuni suplimentare (cum ar fi evaziunea fiscală) în raport cu care poate fi atrasă răspunderea penală a notarului public, dar nu și a funcționarului public, în exercițiul atribuțiilor sale.

În urma analizei răspunderii penale a polițistului, raportându-ne atât la Statutul polițistului, cât și la doctrină, am identificat o neclaritate în privința cumulului răspunderii administrativ-disciplinare cu cea penală. Pe o de parte, doctrina indică acest cumul ca fiind

imposibil, ca urmare a interpretării formulării de la art. 57 din Statut. Pe de altă parte, o modificare ulterioară a statutului, din 2015, precizează că dispunerea sancțiunii disciplinare a polițistului este suspendată odată cu sesizarea organelor de urmărire penală, fiind indicat și un termen pentru această suspendare, întărind caracterul său temporar. Astfel, situația cumulului răspunderii administrativ-disciplinare cu cea penală în cazul polițiștilor este neclară și ar beneficia de o clarificare, fie la art. 57, fie la art. 60 din Statut.

B. Concluzii privind particularitățile răspunderii penale aplicabilă titularilor de funcții publice în România și în statele membre ale Uniunii Europene

Datorită nevoii de aliniere la standardele UE și a scăderii unor noi riscuri în raport cu noi răspunderi și responsabilități, au fost incriminate în legislația națională fapte care afectează interesele financiare ale UE. Inițial, acestea au fost cuprinse în C.pen. la art. 309-313, iar, ulterior, au fost scoase din C.pen. și introduse în Secțiunea a 4-a din Legea nr. 78/2000.

Un element pe care l-am considerat necesar pentru atingerea obiectivului principal al lucrării a constat în analiza comparativă a răspunderii penale a funcționarului public al UE cu răspunderea penală a funcționarului public din România. Reglementarea răspunderii penale a funcționarului public al UE a fost în ultimele decenii într-o continuă evoluție. Subliniem rolul directivelor europene în conturarea regimului juridic al răspunderii penale a funcționarului european, în cadrul acestei cercetări identificând trei categorii: directivele care stabilesc standarde minime în statele membre pentru procedurile penale, directive care privesc infracțiunile de corupție, fraudă și spălare de bani și directive privind transferul informațiilor între agențiile UE și statele membre.

O primă deosebire între cele două forme de răspundere penală a funcționarului public (cel al UE, în comparație cu funcționarul public din România) constă în diferența dintre izvoarele de drept – în cazul funcționarilor europeni, sunt esențiale prevederile din Statut, directive, recomandări și jurisprudența CJUE. O altă diferență sesizată privește principiile răspunderii penale a funcționarilor: pe lângă unele principii comune, se numără și principii specifice, precum cel al dispersiei teritoriale sau al concurenței publice. De asemenea, este importantă diferența privind răspunderea funcționarului în situația în care ordinele primite de la superiorii ierarhici sunt viciate; mai exact, în comparație cu prevederile naționale pe acest subiect, am considerat că reglementările europene încurajează funcționarul să pună principiul interesului public mai presus de principiul subordonării ierarhice. Nu în ultimul rând, analizând comparativ răspunderea celor două tipuri de funcționari publici, am

remarcat o asemănare referitoare la procedurile în cazul atragerii simultane a răspunderii penale și a celei (administrativ-) disciplinare, cea din urmă fiind suspendată până la pronunțarea instanței sau încetarea urmăririi penale, într-o formă sau alta.

Comparând principiile răspunderii penale a funcționarilor publici naționali cu cele ale funcționarilor publici ai UE, observăm că nu există o suprapunere totală între acestea, dar și faptul că, în cazul principiilor comune, acestea reies din izvoare de drept distincte. Spre exemplu, principiul *non bis in idem* reiese pe plan național din art. 6 C.proc.pen., iar pe plan internațional sau european din art. 50 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, din art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și din art. 54 al Convenției de Aplicare a Acordului Schengen (în cazul răspunderii de tip disciplinar, la acestea se adaugă și Anexa IX din Statutul funcționarilor Uniunii Europene).

Concluziile cercetării desfășurate au impact atât teoretic, cât și practic. Acestea pot contribui la completarea doctrinei pe temele generale ale funcției publice în România și în UE, ale răspunderii juridice și, în special, la cea privind răspunderea penală a funcționarului public, prin clarificarea argumentată a unor chestiuni de drept. Necesitatea clarificării problemelor de drept pe această temă rezultă din chiar importanța socială ridicată a răspunderii penale a funcționarului public.

Elementele de drept comparat prezentate și analizate au condus către concluzia conform căreia direcțiile viitoare de cercetare constau, pe de o parte, în aprofundarea analizelor comparative dintre răspunderea funcționarului public din România și din alte state membre UE și, pe de altă parte, în extinderea analizei comparative a răspunderii penale a funcționarului public la alte state membre ale Uniunii Europene, și nu numai.

Bibliografie

1. Cerchez, Adela Maria, *Noțiunea de funcționar public din perspectiva reglementărilor legale actuale*, în *Dreptul românesc la 100 de ani de la Marea Unire. Dimensiuni și tendințe. Comunicări prezentate la sesiunea anuală de comunicări științifice*, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, București, 2018, pp. 272-277;
2. Constituția României, revizuită prin Legea nr. 429/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003;
3. Deaconu, Ștefan, *Metodologie juridică. Curs practic pentru studenți*, Editura Hamangiu, București, 2013;
4. Decizia nr. 3/2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, referitoare la interpretarea art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 138 din 21 februarie 2020
5. Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 286 din data de 24 iulie 2009;
6. Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 517 din data de 15 iunie 2016;
7. Magherescu, Delia, *Administrația legală între normele legale și regulile etice*, în *Acta Universitatis George Bacovia, Juridica*, nr. 1/2016, pp. 265-272;
8. O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, publicată în Monitorul Oficial nr. 555 din 5 iulie 2019;
9. Podaru, Ovidiu, Boariu, Anca, *Drept administrativ. Administrație publică. Actul administrativ*, București, Editura Hamangiu, 2020;
10. Rothstein, Bo, Sorak, Nicholas, *Ethical Codes for the public administration. A comparative survey. The Quality of Government Institute*, University of Gotenborg, Goteborg, 2017;
11. Vedinaș, Verginia, *Drept administrativ*, Ediția a XIII-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2023.